

FAGGYAS ISTVÁN

A KELEMÉRI MOHOSOK

Növényföldrajz, történelem és néphagyomány

DEBRECEN, 1991

KELEMÉR „REGÉJE”

Fényes Elek a következőkről értesít bennünket: „Kelemér községe az úgynevezett Száraz-völgy gránicán fekszik. A név eredetéről még szóhagyományból sem nyomozhatván valamit, egyedül Bérczy Károly úr Világ Folyása cím alatt 1854-ben kiadott Beszélyei között Szilicie az, mely Kelemér keletkezését egy tündérregében érdekesen tárja olvasója elé. Szerinte az uralmát féltő Jégkirály, Szil, leányát Szilit a mélységbe taszítván, ettől származott unokáját, az ifjú bájait soha el nem hervasztható kis Szilichét a Torna megyei Szilice és Borzova helységek közt létező jégbarlang fenekén rejtette el. *Baradla* az aggteleki barlang szörnye, hogy gonosz életét tovább nyújtsa, több áldozatok után ezredévvél ez előtt a Sajó mellékén táborjáró Árpád leventéi sorából a „bús dalia” néven ismert *Kelemért* tűzte ki ármánykodása céljául, de ez „a soha szerelmet nem ismert, női csók édességét nem élvezett, szerencsésen elhatott ahhoz, akit nem apa nemzett, s kit halandó szem soha nem látott”, a tündérek legszebbike, a bájdús Szilichéhez, ki a kezében lévő hófehér lilium varázsával, új életre hozta a bírtokáért epedő, de útjokban jégszobrokká merevült bolgár és szláv, morva és Khazar, kun, avar és csabamagyar ifjakat, kik megmentőjük iránti hálaérzetből urok és urnőjüként tisztelik őket. *Baradla*, az életét áldozatai elbűvölésével tengető szörny, a hegy jégcsúcsával, melyben lakott, örökre elsüllyedt, míg a szép Szilicze által megelevenített különféle nyelvű ifjak egy része nem messze a jégbarlanghoz, más részük pedig a *Sajó-völgy* egy erdős, vadregényes zugában települt meg, s az új telepeket boldog Úr és Urnőjük neveiről Szilice és Kelemérnek nevezik el. Fides penes auctorem Bérczy úr érdekes beszélye végén maga mondja: „Mindez ősi időkben, midőn a földet még tündérek is lakták, közel ezredéve történt, s mint régi dologról mondani szokás: talán már nem is igaz.”